

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 „
Negyed évre . . . 3 „
Egy szám ára 20 fill.

Hirdetések

és nyiltéri közlemények
juttatásán közöltetnek.

VÉGVIDÉK

Politikai hetilap.

Szerkesztőség

és
kiadóhivatal

Gromon-utca 2. sz. a.

Wittigschlager C. czégnél.

Közlemények, előfizetési és
hirdetési díjak, úgy a lap
szétküldésére vonatkozó
panaszok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő:

Feymann Gyula

ügyvéd.

Hirdetések

Wittigschlager C. könyvkereskedésében is felvétetnek

Gromon-utca 2. szám.

A béke hasznosítása.

Kétségtelen, hogy a parlamenti béke helyreállításának híre az ország összes polgárai — foglalkozás és nemzetiségi különbség nélkül — osztatlan örömmel fogadták, de alig tombolta ki magát a jogosult öröm, máris aggodalom ébred fel a politikai helyzetet ismerők lelkületében a béke tartóssága iránt. Nem akarunk ezen aggályok okainak felderítésével foglalkozni, azt azonban komolyan konstatálhatjuk, hogy egyes politikai pártárványok körében észlelhető hangulatot figyelembe véve, az aggodalmak merőben alaptalanoknak nem mondhatók.

Ennélfogva komolyan gondolnunk kell arra, hogy a rövidebb vagy hosszabb időre helyreállított parlamenti békét kellően kihasználhassuk. És itt első sorban az ország közgazdasági érdekei lépnek fel követelően. Senki sem vonhatja kétségbe, hogy az egy év és 46 napig tartott obstrukció legtöbbet az ország közgazdasági érdekeinek ártott, sőt e téren alig pótolható mulasztásokat eredményezett. Ha tehát tekintetbe óhajtjuk venni a józan ész követelményeit anyagi érdekeink csorbáinak lehető kiközösítésére kell első sorban a béke idejét felhasználnunk. Tagadhatatlan — hogy különösen az igazságszolgáltatás, a tanügy, a belügyi kormányzat terén is igen sok teendő vár az országgyűlésre, de ezeket nem helyezhetjük a gazdasági érdekek elé, mert költséges reformokat csak olyan ország valósíthat meg, amely mindenek előtt pénzügyi és gazdasági érdekeit rendezte s ily módon az általános jólét alapjait megvetette.

Ami már a törvényhozásnak gazdasági munkaprogramját illeti, a közvélemény első helyre állítja a külkereskedelmi szerződések

megkötésének lehetővé tételét. Szerintünk legokosabb volna, ha a képviselőház az ex-leből való kibontakozás után nyomban a z új autonóm vámtarifa tervezetét tárgyalná, mert a megkötendő külkereskedelmi szerződések bázisát ez képezi. Mivel azonban a vámtarifátárgyalás előreláthatólag hosszabb időt vesz igénybe, a Német- és Olaszországgal kötendő szerződések tárgyalását az e célból kért felhatalmazások megadásával kell lehetővé tenni. Ezt aztán nyomban követnie kell a vámtarifa-tárgyalásnak, mert ennek megalkotása előtt a szerződések megkötése nem perfektuálható.

Rendkívül sürgős és fontos a beruházási törvényjavaslat újból való benyújtása a letárgyalása is. A tavasz küszöbén vagyunk és ha a kérdéses törvényjavaslat hamarosan törvénynyé válik, ez évben igen sok, már előkészített állami munkát lehetne keresztülvinni. Vasutakat, közutakat, hidakat, középületeket az ország minden részében építeni fognak, sok ezer ember jut foglalkozáshoz, minél fogva az állami beruházások ténynyé válása valóban az egész országnak javára fogja válni és lehetővé fogja tenni azt, hogy Hieronymi Károly kereskedelmi miniszterünk nagy tudását közgazdaságunk és kereskedelmünk javára érvényesítse.

Azután a kiegyezési törvényjavaslatokat kell napirendre tűzni. Kémény dió ez, azért kell megtöréséhez mielőbb hozzáfogni. Az 1907. év, ameddig az 1899: XXX. tcz. által statuált provizórium fenáll, rohamosan közeledik. Még ez évben tudnunk kell tehát, hogy mi lesz a vám — és kereskedelmi egyezménynyel; fentarthatjuk-e azt, vagy pedig elő kell készülnünk az önálló vámterületre? Kereskedelmünk és iparunk

vitális érdekei követelik a zavaros helyzetből mielőbb való kibontakozást, de, tekintettel az 1899: XXX. tcz. határozmányaira a külkereskedelmi szerződések megkötése is követeli.

Egyebet aztán — beleértve természetesen az 1903 és 1904. évi költségvetést — az országgyűléstől ez évben nem is kívánunk, habár a valutareform befejezése, adóreform stb. szintén sürgős szükségként jelentkeznek. De ha az országgyűlés ez évben csak a felemlített ügyeket intézi is el, a béke jól ki lesz használva.

A „Magyar Védő Egyesület“

javaslata a délvidéki forrongás megszüntetésére.

I.

A „Magyar Védő Egyesület“ a következő előterjesztést tette a földmívelési miniszternek:

A M. V. E. nevében az egy évtized előtt keletkezett hódmezővásárhelyi — azután bodrogközi és szabolcsi, — most pedig a délvidéki „nemzetiségi szociális forradalom“ leküzdésére, illetve oroszlására nézve — (melyet mihamar követni fog a Bihar-megyei és az alvidéki mozgalom is) — van szerencsénk a következő előterjesztéssel élni:

1-szor Kegyesskedjék odahatni, hogy a mindinkább nagyobb arányokban kitörő szociális — sőt anarhista forradalom vezetői s alattomos élesztői — a ország nyugalmának tapasztalt megzavarása miatt, statáriális büntetés alá essenek, mert a mint látjuk, ezen törekvés az egyesek élete és a közvagyon elleni, rendszeressé váló, tervszerű merényleteinek sorozatává lett, — a midőn már a községi vagyon elkoboztatik, — a törvényes rend pedig kihívóan — lábbal tiporatik.

2-szor Méltóztassék az ezen szociális sőt anarhikus forradalomnak, már egy évtizedre visszanyúló okaira is tekintetet vetni és mind azt mérlegelni, mit a nemzet és nép anyagi helyzete aláhanyatlásának meggátolására megtenni elmulasztott. A társadalmi közép osztály elpusztult, — a miért az eddigi patriárkális jóviszony megszűnt; — mely régi bizalmas viszonyt az ur és paraszt között az új birtokecsok ápolni nem tudták. Nem rekriminációképen említjük, — hanem csak vissza kell gondolni arra hogy a mult kormányzati rendszerben a nép csakis

TÁRCA

A rádiumról.

Kivonat dr. Wartha Vince egyetemi tanár beszédéből.

A Kir. Magy. Természettudományai Társulat januárban tartotta meg 64. közgyűlését, melyen Dr. Wartha Vince, műegyetemünk európai hírességű tanára élénk és igen érdekes, tanulságos megnyitó beszédében — a rádiumról emlékezően megbeszélésül az önhírítket legtöbbször túl sem élő szenzációs találmányokat jellemezte, amind pt. az a bizonyos 15 lóerőt kifejtő gép is, mely nem nagyobb egy tubákos szelencénél. Folytatólag azokat a híreket ostarozta, a melyek szerint a rádiumnak egy grammja annyi energiát sugároz ki, hogy azzal az egész angol flottát a Montblanc tetejére lehet fölemelni. Átérve a tudomány „divatjára“ kiemeli szóló, hogy minden kornak meg volt a maga kedvelt iránya. Így a chemia történetében ráakadnunk, hogy Stahl idejében a flogisztion divatja uralkodott. Ebben a korszakban — a divatot nem követők kivételével — a tudósok mindent a világon a flogisztionnal magyaráztak; a szén elégségét, az indigókék színét stb. Változott a divat. Következett az oxigén korszaka és vele az atomák, melyek kicsinységének jellemzésére egy híres tudos kiszámította, hogy ha az 1 köbcentiméter hidrogénben foglalt atomok arányban a térfogattal mindig nagyobbak lesznek; az esetben, ha ebből a köbcentiméterből akkora térfogat keletkezik, mint a Neptun bolygó pályájától körülírt gömbnek a térfogata, bennfoglalt hidrogénatomok akkorák, mint egy-egy köles szem!

Ezt el tudták az emberek képzelni és bele nyugodtak abba is hogy a különféle atomok molekulákká való egyesülése alkalmával létre jönnek a

vegyületek. De jött az új divat és felvilágosított bennünket, hogy a legtöbb vegyület molekulái szétválnak, ha feloldjuk őket. Jonizálódik minden a gáz és az oldat is. A gyomor emésztő képessége, a bor ize, a festékek színe; mindezt ionizálás okozza, szóval az új divat kezdett uralkodni. Egyszerre csak kisütötték, hogy az eddigi atomok valószínűségi tömegek és hogy azok még sokkal kisebb elektromokból, corpuskulákból dinamidokból állanak, amelyek magok elenyésző kicsinyek az öreg atomokhoz képest.

Hiszen tulajdonképpen nincs is valószínűségi anyag. Amit látunk, amit érzünk, amit tapintunk, az csak képzelet, az csupán energia, legfeljebb egy kis minimális anyagokhoz kapcsolva. Egyik nagy tudósunk azt mondja, hogy azon tér, melyet egy köbméter szilárd platina betölt, és melynek súlya 21,000 kilogramm, annyira üres, mint a világűr, és hogy abban a dinamidoknak, tehát az atomok legkisebb részecskéinek legfeljebb 1 köbmilliméter, azaz egy olyan térfogat mint egy gombostűnek a feje. Kell-e ennél több? Hiszen akkor az egész tisztelt Közgyűlés valódi térfogata, padostul székestül együtt nem több — mondja Dr. Wartha — mint egy gombostűnek a hegye.

Pedig mi itt ülünk, egymást látjuk, egymást halljuk. De az csak képzelet és nem valóság, mert a theorianak igaza van és nem a valóságának.

Szólok ezen — saját szavai szerint — nem épen lelkesítő kép kifestésének abbahagyásával áttér a rádiumra, erre a csodaszere, amelylyel a rák-betegséget és a tuberkulózist gyógyítani és mellette flottákat is emelni lehet egészen a Montblanc csúcsáig. Dr. Wartha megígérte, hogy mihelyt sikerülni fog a rádiumnak szabadszemmel látható mennyiségét megszerezni, azonnal be fogják azt mutatni a tar-

sulati tagoknak; kötelességének tartja azonban — még mielőtt a rádium megérkezne — azt a híres flottaemelés valódi értékére leszállítani:

A rádium az — 1898-ban Becquerel által feltalált — úgynevezett radioactív anyagok közé tartozik. Az a tulajdonsága van, hogy sötét — a Röntgen — és hatódsugarakhoz hasonló — sugarakat bocsát ki magából. Nem ismerjük még a tiszta elemet, és csak chlór- és brónvegyületeivel kísérleteztek eddig. A rádiumot a Curie házaspár fedezte föl ésők Laborde-vel együtt megállapították, hogy ez anyag rendkívül csekély mennyiségben az urántartalmú ásványokban előfordul. 2000 kg. ásványból csak 4 milligramm bróm-rádiumot tudtak előállítani. Az ára ma milligrammonként 9.6 korona; tehát kilója 9 millió 600,000 korona. Ennek az előállítására körülbelül 5 millió métermázsra uránércz kellene.

A rádiumvegyületek a lángot karminszínűre festik és fényes lángspektrumot szolgáltatnak. E vegyületek képesek — látszólag semminemű energia hozzájutása nélkül — a fotografiai lemezre hatni, a gáznemű anyagokat ionizálni, sőt állandóan bizonyos hőmennyiségeket kisugározni, tehát valószínűségi chemiai perpetuum mobileként működni is. A rádiumsugarak részben úgy is hatnak az emberi bőrre mint a Röntgen-sugarak, tehát a bőrre hosszabb ideig hatva, valószínűségi égési sebeket idézhetnek elő.

Mindezen tényeg komoly dolgok, tudományos módszerek útján megállapított igazságok.

Készakarva emeltem ki, hogy „látszólag“ nem jut kívülről energia a rádium vegyületekhez, ami annyit jelent, hogy mi eddig nem ismerjük annak az energiának a forrását, a melyet a rádium kisugároz. A kathódsugár részecskéinek, vagy az úgynevezett negatív elektromoknak van bizonyos töme-

az adozzedéskor látta a hatalom végrehajtó közegeit. Azóta főleg Nagymáltóságod elődének — bár nehezen kivivható követelésére, — számos apró és igen helyes intézkedésekkel a kormányzat a nép kereseti viszonyainak emelésére is gondot fordított; azonban egy teljesen kidolgozott, az ország közgazdasági viszonyainak megfelelő tervszerű — egy egész rendszert alkotó közgazdasági politikát — nemzeti irányban megállapítani és követni nem lehetett, — mert erre pénz nem jutott. — Az évtizedek óta láprakapott kivándorlás az égtáj minden irányában — a ma kürtölt szociális forradalomnak levezető csatornája volt. — Most azonban, midőn Amerika erélyes rendszabályai és a bevándorlott — idegen munkások elleni munkát megvonó intézkedések általánossá lettek, a kivándorlottak tömegesen tódulnak haza, — rendesen a nyomorral küzdve. Haza érve az évek óta tartó gazdasági pangás miatt is az előbbeni állapotoknál is nehezebb helyzetet találnak, — s mert a kint megszokott munkát és keresetet nem lelik és nem kapják, — kétségbeesésükben az őket egyedül nyílt karokkal — sőt a szociális pártkasszából még valószínűleg segítséggel is ellátó szociális táborhoz szegődnek.

Ezeknek, az elemeknek, melyek Amerikában a rablást, a gyilkosságot — magukkal szemben legtöbbször büntetlenül elkövetheknek látták, — itthon ugyanazon eszközökhez folyamodni, — már jogosnak tekintik. Ezekért óriási a fenyegető veszély, — ama vad, műveletlen és tanulatlan népnek a hatósággal, az ország törvényeivel és a kormányval szemben való nyílt lázadása és ellenállása, midőn törvényeségeink csupán hónapok mulva indítják meg ama lázadók ellen a vizsgálatokat s mindaddig ama fanatizált agitátorok vérszemet kapva — a társadalmi rend felbontására ezekben egyenes biztatást vének láthatni, — vagy pedig ő szerintük: a törvényes hatalomnak féllmét, — vagy késedelmet az ő merész-ségüknek azonnali és erélyes megbüntetésére.

A legerélyesebb hatósági eljárás tehát sürgősen foganatosítandó, úgy a közigazgatás valamint a büntető törvényesék és az ügyészség részéről.

Nyomban azután szükséges az ezen bajokat orvosolni hivatott, a nép anyagi helyzetének javítására vezető, közgazdasági teendőket is országsszerte megindítani, — a mi egy egész képező országos helyes közgazdasági politika kijelölésével egyező.

Nagymáltóságod sokoldalú élettapasztalata, — széles látóköze s eddigi hivatalos magas állásai minden feltétellel felruházva rendelkezésre állanak. Miniszteri székében pedig Magyarország egész közgazdasági helyzetét megismerve, — a leghelyesebbnek látszó intézkedésekkel indíthatja meg. — A M. V. E. ezért csupán egy irányban bátorodik — egész bizalommal — Nagymáltóságodnak figyelmét felhívni; — s ez: olyan közgazdasági politika alapjainak lerakása, melylyel a nép és az ország kereseti viszonya emeltetvén, — állandó kielégítést nyerhet. Ez az út: a hazai mezőgazdasági iparfejlesztés útja! Különösen pedig szabad legyen Nagymáltóságodnak a: kender és len termelés végtelen nagy horderejét figyelmébe ajánlanunk, még pedig a következő okokból: ha a lapokban közölt 1903. évi közös vámtérület külkereskedelmi forgalmát feltüntető számadatok helyesek, — akkor épen a kender és len s gyapjában az 1899. évhez képest is igen nagy arányú behozatali emelkedést állapíthatunk meg.

A behozatal volt gyapotban 1899-ben összesen 108,906.000 kor. a behozatal volt gyapotban 1903-ban 233,268.886 kor., a kivitel volt gyapotban 1903-ban összesen 27,755.423 kor. I. gyapotban a behozatali többlet 1903-ban össz. 205,503.463 kor. II. Lenféle árukban a behozatali többlet 1903-ban összesen

27,827.327 kor. III. Kender árukban a behozatali többlet 1903-ban összesen 7,152.900 kor. IV. Juta és jutafélékben 1899-ben a behozatali össz. 16,076.000 Juta és jutafélékben 1903-ban a behozatali összesen 14,023.000 kor. Gyapju fonál és árukban 1899-ben a behozatali összesen 70,923.000 kor., gyapju fonál és árukban 1903-ban a behozatali összesen 179,865.173 kor., gyapju fonál és árukban 1903-ban a kivitel összesen 51,838.385 kor. V. Gyapju fonál és árukban 1903-ban a behozatali többlet 128,026.788 kor. VI. Selyemfélékben a 1903-ban a behozatali többlet összesen 66,469.450 korona.

Ezen itten elősorolt leginkább fonó és szövőiparunkra kiható anyagokban tehát összesen az 1903 évi behozatali többlet: 449,003.287 koronát teszen; — míg az egész behozatal: 583,184.872 korona.

(Vége következik.)

H I R E K.

Március tizenötödike. A márciusi emlékezés örökkön él a magyar nemzet lelkében. Nem kell ezt éleszteti; a vérben van az: apáról fiúra öröklődik.

Főlszemes dolog magyar embernek a márciusi nagy nap történetét elmagyarázni. Minden magyar tudja azt, kicsiny korától fogva mint a miatyánkot.

Ennek tulajdonítjuk, hogy a hazafiai érzélem örökké szent ünneppé avatta március idusát, s hogy a magyar szabadság újjá születésének évfordulója örömmel széles e haza minden igaz fiának.

A honfiai kegyelet és lelkesedés városunkban is méltó emlékünepélyt rendezett a 48-as márciusi nagy események ötvenhatodik évfordulóján. És helyesen, mert ha valahol, úgy ilyen és különösen ezen nemzetiségek lakta vidéken, mely a nagy események idejében még katonai uralom alatt állott, kiváló kötelesség a hazafias ünepélyek rendezése. A szabadság, egyenlőség és testvériség születésnapja olyan ünnepnap, melyen mindenkinek kellene résztvennie mindenképen. Tehát külsőleg is. Ezért érthetetlen előttünk különösen itt e határszéli városban, hogy ezen ünneppé alkalmával alig látni lobogó díszet. Nemcsak igen kevés azon magánszemélyek száma, kik a nemzeti lobogó kitézésével emelik a külső díszet, hanem a legtöbb középület, a magyar állam épületein (a jelen esetben a kir. ügyészség, a postás távirtda és iskola épületek kivételével) is mindig nélkülözzük a trikolort Érthetetlen de szomorú tény, mely csak az embereknek tulajdonítandó.

A kedvező változást czélzó kitérés után a következőkben számolunk be röviden az ünneppé befolyásáról.

A pancsovai magyar egyesületek ünnepe este 8 órakor vette kezdetét a Trombitás szálló nagytermében, melyben igen szép számban gyülekezett az ünneplő közönség. A programot a Társaskör alkalmi dalárdája

gök, s így a kisugárzás közben a radioaktív anyagok tömeget is veszítenek. Azért joggal várhatnánk valami súlyvesztést is. Ezt a súlyvesztést megállapítani eddig nem sikerült, mert egyrészt a kisugárzott tömegrészeknek mérhetetlen kicsinyek, másrészt lehetetlen, hogy a kisugárzott anyagi részecskék máshonnan — még ismeretlen forrásból pótolatnak. A valóban kisugárzott energia leginkább és legnagyobb részét a mérhető hőszugárzásban nyilvánul és foglalkozunk azzal a kérdéssel, hogy mennyi hát az az energia.

Tudvalevőleg kísérletileg bebizonyodott tény, hogy azon melegmennyiséggel, melyre szükségünk van, hogy 1 kg. víz hőjét 1°-kal növeljük (amit mi hőegységnek is nevezünk) 424 kg.-nyi súlyt 1 m. magasságra lehet emelni. Mi ilyenkor azt mondjuk, hogy egy hőegység munkaképessége 424 kilogramm — méter. E kifejezésben azonban még hiányzik az időnek a kifejezése. A gyakorlat abban állapodott meg, hogy egy lóerőnek nevezzük azt a munkát, mely egy másodpercben 75 kg.-ot egy méter magasságra emel. Ily körülmények között egy lóerő $75/424 = 0.177$ hőegységnek felel meg.

A tiszta szénről azt tudjuk, hogy ha egy kilogrammja elég, 8000 hőegység fejlődik belőle.

Ennek a munkaképessége 424×8000 , tehát 3,392.000 méterkilogramm, vagy lóerőkben kifejezve 3,392.000/72 = 45,228 lóerő! Igen ám, de csak akkor, ha a széntőmeg egy másodperc alatt elég. Ha az égést egy órára terjesztjük ki, úgy csak $45228/3600 = 12.3$ lóerő lehet egy kilogrammal elérni. De a mi gőzgépeink még oly annyira gyarlók, hogy a kazán alatt eléggét szén munkaképességével mintegy $1/10$ része érvényesül kihasználható munkaerőjében, vagyis 1.2 lóerő. E szám az elért eredményeknek valóban felel. Ha ugyanazt a számítását 1 kg. hidrogénnel végezzük, még sokkal

meglepőbb eredményre jutunk. A hidrogén. 1 kg.-ja 29,000 hőegységet fejleszt akkor ha vizgőzzé ég el; ami egy másodperce átszámítva 163.951 lóerőt tesz, egy órára vonatkoztatva pedig 45.5 lóerőt képvisel, a gyakorlati alkalmazásban óránként és kilogrammonként pedig 4.4 lóerő.

Alkalmazzuk most e számítását a rádiumvegyületek kisugárzott energiájára, illetőleg hőmennyiségére.

Egy kilogramm rádiumbromid P. Curie és a Laborde, valamint C. Runge és J. Precht egybevágó mérései szerint 100 hőegységet sugároz ki óránként. Látjuk, hogy e drága vegyülethez képest a mi szemünk, vagy a hidrogén sokkal különb ám. Az első elégetése alkalmával 8000, az utóbbi pedig 29,000 hőegységet fejleszt. Azután egy óra idő is kell hozzá, míg a rádiumbromid 100 hőegység létrejön, de még akkor is, ha megengedjük — ami azonban lehetetlen — hogy ez a hőmennyiség akkumulátorba volna összegyűjtendő akkor is csak óránként 0.15 lóerőt szolgáltatna az az energiameennyiség, amelyet a rádiumbromid óránként kisugároz. Ennyi munkát egy egészséges napszamos is tud végezni. ezért pedig nem kap 9 millió korona munkabért.

Mint a „Műszaki Világ“ című könyvatos közli Dr. Wartha Vince derűségeit keltő záró szavai ezek voltak: Sajnálom, hogy a kíváncsi tagtársakat nem tudtam kielégíteni. Nem mutathattam be a rádiumot, nem emelhettem fel az angol flottát a Montblanca és nem változtathattam a tisztelt Közgyűlés ténfogatán sem s ezért áttérünk a régi módszerhez: szeressük, kutassuk a természetet, keressük az igazságot és terjesszük a természettudományai ismereteket.

nyitotta meg a Szózat érzésseljes eléneklésével, mit a közönség állva hallgatott végig. Utána Alföldi Géza a Tóth Kálmán, „Előre“ czimu költeményét szavalta, tartós hatást érve el. Majd az ünnepi szónok, Molnár József mondotta el ünnepi beszédjét. Költői ihletségű, magas röptű és megható fohással köszöntötte március idusát. Beszédje folyamán, az ő lebilincselő modorában, azt fejtegette, hogy március idusának megünneplése e haza minden fiának, vallás és nemzetiségre való tekintet nélkül — nemcsak joga hanem kötelessége is. A költői szárnyalású imaszerű befejezés valamint az egész beszéd mély benyomást keltett és zajos helyeslés és taps között a közönség az ünnepeket ismételtén kihívta. Következett Medzihrad-szky Annuska kisasszony, ki ritka hatással szavalta el Erdélyi Zoltán „Március 15.“ című költeményét. A szavalónő kedves megjelenése, kellemes hangja és a nem mindennapi tehetségre való helyes hangsúlyozású előadását a közönség zajosan megéljenezte. Befejezésül az alkalmi dalárda a „Hymnust“ énekelte; majd a lelkesült ifjuság rázendített a „Kossuth“ nótára, melyet az egész közönség vele énekelte.

A sikerült program után táncz következett, melyben különösen a fiatal aranyifjuság vette ki buzgóan a maga részét.

Személyi hír. Bajsai Zákó Milán főispán szombaton este, Mattanovich Adolf polgármester pedig pénteken este érkezett vissza Budapestre.

Pancsovai küldöttség a miniszterknél. A pancsovai taufelügyelői kirendeltség visszaállítására érdekében városunk küldöttsége csütörtökön tisztelgett a belügyminiszternél és a közoktatási miniszternél. A küldöttségben résztvettek báró Dániel Ernő országgyűlési képviselő, Zákó Milán főispán, Mattanovich Adolf polgármester, Christian Antal, Feynmann Gyula, Fa István és Pavlovics György. Mindkét miniszternél Mattanovich Adolf polgármester beszélt, kik az ügy tanulmányozását és lehetőleg kedvező elintézését helyezték kilátásba.

Vizsgázott. Vargha Dezső törvényszéki aljegyző, társadalmi életünk rokonszenves tagja, a múlt héten sikeresen tette le a bírói vizsgát. Gratulálunk

† **Huber János.** Villámgyorsasággal, mindentűzinté mély részvétet keltve terjedt el a múlt vasárnap az a gyászhir, hogy Huber János szivszélhűdés következtében Bázison meghalt 74 éves korában. Drenkovi köszvénybányájából érkezett Bázisra, hol a kérelhetlen halál olyan váratlanul vetett véget tevékeny életének. Huber János városunk közéletének egy kiválóan kimagasló alakja volt. Puritán jelleme, teljesen önzetlen tevékenysége közgazdasági téren, valamint általános emberbaráti szeretete közmondásos. Alapítója és 23 évig igazgató-elnöke volt a Pancsovai Népbanknak, melyet az 1873. évi általános válság idejében csakis az ő áldozatkészsége mentette meg a katasztrófától; alapítója és halála napjáig elnöke-igazgatója volt a „Pancsovai Kereskedelmi Bank és takarékpénztár részvénytársaságnak“, egy emberöltőn át felügyelője volt a pancsovai ág. ev. hitközségnek, továbbá törvényhatósági bizottsági tag, az oszt. magy. bank pancsovai fiókjának cenzora, a pancsovai hengermalom részvénytársaság igazgatóági tagja, a Parkegyelet elnöke stb. Minden feltűnést kerülő csendes, de mélyreható munkásságot fejtett ki egész életében. Példányképe volt a polgári erényeknek, mért is általános tiszteletnek és szeretetnek örvendett. De közhasznú és mindig önzetlen, szélsőkörü tevékenységéről a legmagasabb helyen is tudomást vettek és Ő Felsége érdemei elismerésül néhány év előtt a Ferenc József rend lovazkeresztjével tüntette ki. A váratlanul elhunyt férfi haláláról a család, a kereskedelmi bank, az ág. ev. hitközség, a Pancsovai Népbank és Pancsovai hengermalom részvénytársaság adott ki gyászjelentést. Temetésé szerdán március 16-án ment végbe itt talán sohasem tapasztalt ezernyi sokaság részvétele mellett. A város összes hatóságai és testületei képviselve voltak. Testületileg vettek részt: a Kereskedelmi bank, Népbank, hengermalom igazgatóságai, az ev. nőegylet, a lövészegylet és férfidalegylet zászlaik alatt, az ev. templomdalegylet, az önkéntes tűzoltóegylet stb. Az ezernyi gyászoló emberből álló menet a Széchényi, Deák és Gromon utcákon vonult végig, hol ember-ember hátán képezett élő sorfalat. A gyászkoszorúk sokaságát két külön kocsis szállította, melyek után haladt a koszorúkkal borított halottas kocsi. A gyászszertartást Schwallm György pancsovai és Bohus Károly frantzfeldi ág. ev. lelkészek végezték. A boldogult földi maradványait a róm. kath. temetőben levő családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. Nyugodjék békében!

Sorozás. Az 1903 évi állítás kötelesek sorozása az egész országban március 21-én veszi kezdetét. — Pancsova városi sorozójárás (vagyis a város) területére nézve a sorozás március 28 és 29 tartatik meg. — A pancsovai szolgabírói járás területén a sorozó bizottság március 21-től 26-ig működik. Az egyes községek állítás kötelesei a következő sorrendben kerülnek a bizottság elé: Március 21-én: R-Ujfalu, Borcsa, Bányos és Szeferkin; márc. 22-én: Dolova, Sándoregyháza és Tor. Almás; márc. 23-án: Franzfeld, Homolc és Glogon; márc. 24-én: Sztárcsova, Hertelennyfalva és Beresztócz. — A sorozó

bizottság Pancsován a Pelikán szállodában fog működni; az alibunári járásban a sorozás Alibunáron március 30-án április 5 és 6-án tartatik; az antalfalvi járásban pedig Antalfalván április 8, 9, 11, 12, 13 és 14-én lesz a fősorozás.

Esküdtszéki tárgyalás. A pancsovai esküdtbírósnál március 21-én kezdődnek az első időszak végtárgyalásai. Összesen 10 bűnügy kerül elbírálás alá és így a tárgyalások valószínűleg egészen a nagyhét végéig tartanak.

Társas vacsora. A „Pancsovai Társaskör“ elnöke, **Christián Antal** tiszteletére csütörtökön este társasvacsorát rendez, melyre a polgárságot is meghívja.

Nyilvános számadás. A március 15-iki ünnepélyt rendező bizottság a következők közlésére kért fel. Nevezett ünnepély alkalmával felülírtak: **Zákó Milán** 10 koronát; **Christián Antal** 9 kor.; **dr. Radda Ignác**, **dr. Scsitinszky Adolf**, **Nádor Gyula** 5-5 kor.; **Kontilovics Emil** 4 kor.; **dr. Adler Arthur**, **May Robert**, **dr. Gyertyánffy Jenő**, **Wolt István** 2-2 kor.; **Martin Imre**, **Javorik János**, **Bezeghy Miklós**, **Fischgrund Oszkár**, **ifj. Lénhardt Ferenc**, **dr. Wittigschlager Rezső** 1-1 kor.; **Sessler Józsefné** 50 fill. Az összebevétel volt: 303 kor. 52 fill.; a kiadások voltak 170 k. 60 f. maradt tiszta jövedelem 132 kor. 92 fillér.

Halálozás. **Tyahun János** antalfalvai községi tanító hosszas szenvedés után élete 53 évében és áldásos tanítói működésének 33 évében márc. 14-én jobb létre szenderült. A boldogult kiváló képzettségű pedagógus és lelkes magyar tanító volt. Községe társadalmi életében mindig élénk részt vett és az antalfalvai jár. takarékpénztár igazgatósági tagja volt. Neje és hat kiskoru gyermeke siratja korai halálát. Temetése szerdán délelőtt 11 órai részvét mellett ment végbe. Áldott legyen emléke!

Csendőrséget Pancsovának. A közbiztonsági bizottság csütörtökön tartott ülésében **Leftyánszky János** főkapitány az indítványozta, hogy Pancsova város területére csendőrség kirendelését kérjék. Indokolja azzal, hogy a szervezési szabályrendelet tárgyalása alkalmával nem kérte a rendőrelégység szaporítását, mert remélte, hogy a határrendőrség rövid idő alatt felállítható, de miután mostan nem lehet tudni mikor történik az és a közbiztonsági szolgálat alig teljesíthető kielégítően, azért kellene 12 emberből álló csendőr-őrséget kérni, mert az nem kerül a városnak semmibe. Igaz ugyan, hogy utóbbi időben több város kért csendőrséget, de hogy maga a rendőrség feje tegyen ilyen indítványt, ez mindenesetre csak minálunk történhetik. Az ügy mindenesetre éles világot vet a mi közbiztonsági állapotainkra, melyek bizonyára most megérdemelt bírálat alá vétetnek. A bizottság, a főkapitány erős kapacitálása dacára, egyhangulag elvetette az indítványt. Ugy értesülünk, hogy ennek dacára, a kérdés rendkívüli közgyűlés elé kerül.

Közgyűlés. A „pancsovai vívő-egyesület“ a múlt szombaton esti 8 órakor tartotta évi közgyűlését **Jakobcsics Imre** alelnök vezetésével. A tisztújítás megejtése alkalmával megválasztották elnöknek **Leftyánszky Jánost**, alelnöknek **Jakobcsics Imrét**, titkárnak **Korsós Zoltánt**; **dr. Karattur Artur** ügyészszé, **dr. Theodorovics Pantaleon** orvossá. Tasnády Endre művezetővé, **Walzer Antal** pénztárossá, **Schwitzer Jenő** ellenőrré, **Varga Dezső** szertárossá választották. Választmányi tagok lettek: **Csiszár László**, **Engler Lajos**, **Pavlovics Péter** és **dr. Scsitinszky Adolf**.

Kimentett gyermek. Alig kezdődik a tavasz, alig szabadul ki a gyermekesereg a téli szobafogságból s máris vigyázatlanul keletkezett balesetről kapunk hírt. Szombaton délelőtt az 5 éves **Gregor István**, ki nagyanyjánál van vendégségben, egy másik társával lement a Temesre. A kikötött csónakokban játszottak a gyermekek, miközben a kis Gregor beleesett a vízbe. Szerencsére éppen akkor érkezett oda ifj. **Papp István**, ki aztán a már fuldokló gyermeket a biztos halál torkából kiragadta. Jó lesz hát a gyermekekre vigyázni.

A gőzgépezők és gőzkazán fűtők vizsgálata a Temesvárot szervezett bizottság által 1904 évi március hó 27-én reggel 8 órakor a m. kir. államasutak műhely épületében fog megtartatni. A vonatkozó szabályszerűen felszerelt kérvények a m. kir. ipartelügyelőséghez Temesvár (Józsefváros kúttól tér 2 sz.) címezve legkésőbb a megelőző napon nyújtandók be.

Temesvári Szt. József országos vásár. Temesvárról írják nekünk a következőket: A temesvári idej. Szt. József orsz. vásár iránt, a mely márc. hó 17-étől 21-éig fog megtartatni, általános nagy érdeklődés mutatkozik. A kik a múlt évi vásár lefolyását megfigyelték, emlékeznek, hogy a különben terjedelmes vásártér szűknek bizonyult, mert csak a felhajtott lovak száma a 16.000 meghaladta, a minthogy a temesvári lóvásárok Magyarországon a legfontosabbak és legnagyobbak közé sorozandók. Előreláthatólag az idej. felhajtás is nagymérvű lesz, mert külföldi vevőkre számíthatnak, különben a lótulajdonosok ezen vásárukat rendszeren látogatják már azért is, hogy az állatok értéke és ára dolgában tájékozást szerezzenek. Szarvasmarhában a felhajtás, minthogy az e vásárra nézve érdekel a bíróságok részéről, is nagy számúan igérkezik. A vásár első napján díjazással egybekötött tenyész bikavásár fog tartatni, melyet a temesvármegyei gazdasági egyesület rendez s a mely iránt már most is nagyfokú érdeklődés észlelhető. Díjakat a m. kir. földművelésügyi ministerium, a temesvármegyei gazdasági egyesület és Temesvár sz. kir. város adományoznak. Sertésekben is ez évszakban különösen sovány állatokban, a melyek hizlalásra vétetnek, nagy felhajtás várható és juhok és bárányok is főként ezen vásárra hajtának fel nagyobb mennyiségben.

A ki kertjét szereti, szép virágot és kitünő konyhakert terményeket akar, az fedezze meg szükségletét Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésben Budapest, Rottenbiller-utca 33. A cég idej. árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzék az általánosan ismert, világhírű, kitünő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti és virágujdonságoknak egész sorozatát is tartalmazza.

Különbélek.

Száritott bor. Egy norvégiai gyár beszárított szőlőből a következő eljárás szerint bort készít tabletta alakban: a sajtolt szőlőnedvet 45-50° C. mellett elpárologtatják és az így előállított gőzöket fagyasztó készülék segítségével kondenzálják. Ily módon egy szirup képződik, melyet tabletta alakú formába öntve megszáritanak és így rendkívül tartós és igen könnyen szállítható borkonzervet nyernek. E tömör és szilárd anyag használatkor megfelelő vízben feloldandó. Ezen találmány utazóknak és általában oly vidékeken, hol a hőség vagy hideg következtében a bor konzerválása nehézséggel jár, hasznos lehet. (Há nincsen másik!)

Hogy kezdődtek a nagy háborúk. Régen a hadüzenetek roppant ceremóniákkal mentek végbe; ma már ezek a szertartások vagy nagyon egyszerűek, vagy pedig az ágyuk bömbölése pótolja őket, mint azt a most kitört orosz japán háborúban is tapasztaltuk. A régi rendszer talán udvariasság tekintetében megfelelőbb lehetett a mostaninál, bizonyos azonban, hogy ez az egyszerűbb eljárás jobban bevált a gyakorlatban. Sőt a tapasztalás azt mutatja, hogy a hirtelen támadó fél helyzete mindig kedvezőbb is a háborúban, mint a defenzívában maradó fél.

A hadüzenési ceremóniában különösen a rómaiak voltak nagyon kicsinyeskedők. Erre a célra több száz heroldot tartottak, akik illő pompával és ünnepélyességgel vitték meg az ellenséges népek a hadüzenetét. Sok évszázadon keresztül becsületbeli kötelességüknek tartották az európai népek, hogy a hibivó kesztyűt, még az ellenségesedések megkezdése előtt dobják oda.

Még a XVII. században is, mikor Richlieu ösztönzésére XIII. Lajos Spanyolországgal háborúba keveredett, a harc megkezdése előtt, egy herolddal küldte meg a spanyol udvarnak a hadüzenetet. Sőt X. Károly svéd király is mindaddig tétlenül maradt Dánia ellen viselt háborújában, amíg követte meg nem érkezett Kopenhágába a hadüzeneti nyilatkozattal.

Ez az eljárás lehet előzékeny és udvarias, de semmiképpen sem felel meg a hadviselés mai elveinek. Ma rendszeren előbb dördülnek meg az ágyuk, és csak ezután törénik meg a hadüzenet, nem is annyira a megtámadott ellenfél kedvéért, akivel szemben a sorrendet tekintve ez még gunyának is tűnhetnének, hanem inkább a többi népekre való tekintettel hogy utalás történjék a semlegeségi törvényekre.

A krimi háborút például, a high seriff 1854. március 22-én, a londoni börze lépcsőzetéről hirdette ki; az ellenségeskedés azonban tényleg egy nappal hamarabb megkezdődött már azzal a ténnyel, hogy az angol hajók befutottak a Dardanella-szorosba. E háboru előreszében azonban, Oroszország már sokkal tapintatosabban járt el Törökországgal szemben, mert a hadüzenet megtörténte után csak három nap mulva nyitotta meg az ellenségeskedéseket. Ellenben már 1877-ben, azon a napon, amelyen Oroszország megüzente a háborút a török hatalomnak, 50,000 orosz harcos lépte át a román határt.

A régi lovagias kor hadüzenési módjára emlékeztet a német francia háború kezdete, amelyben a hadüzenetet egy chargé d'affaires, azaz hadikövet vitte meg Bismarck hercegnek Berlinbe, mielőtt még a francia hadsereg akcióba lépett volna.

Manapság a hadüzenet hivatalos formája a diplomáciai képviselők visszahívása.

A japáni sajtó. A japáni sajtó még egyáltalán nem régi. 1853. előtt, amikor még az ország el volt zárva az idegenek elől, Japánban még lapok nem voltak, se a nép azoknak szükségét nem érezte. Az első japáni lap, mely Tokióban keletkezett, csak törvényszéki híreket és nagy szerencsétlenségeknek és botrányoknak a leírását közölte és csak a szenzációt szolgált. A tulajdonképpeni japáni sajtó 1864-ben keletkezett. Ebben az évben alapította három kiváló japáni író Yokohamában az első tulajdonképpeni hírlapot Japánban, mely ezt a nevet megérdemelte. Az első impulzust más sajtótermékek követték, amíg 1868-ban a forradalom az egész irodalmi mozgalomnak hirtelen véget vetett. Négy év mulva újra föléledt a japáni sajtó és mesésen fölvirult. Ezeket az újabb lapokat már egészen európai mintára alapították, egyik irodalmi részvénytársaság a másik után alakult és 1878-ban a mikádó birodalmában már nem kevesebb, mint 270 hírlap és folyóirat jelent meg. Tokióban csaknem az összes lapok szerkesztősegei a város egyik előkelő utcájában vannak. A japáni újságírók mesés gyorsasággal dolgoznak és eközben roppant sok teát isznak. A japáni újságíró nagyon elegáns, de a fizetés nevétségesen csekély. A legelőkelőbb japáni lapok főszerkesztői 80-100 yen fizetést kapnak, ami a mi pénzünkben 200-250 koronának felel meg. A riporterek fizetése 20-40 yen. A szedők fizetése is nagyon csekély, és mert így a lap előállításra kevésbé kerül, olcsón is adják: a példányok ára átlagosan öt fillér. A japáni lapok átlag 20.000-40.000 példányban jelennek meg, csak a botrányhajászó „Yorozu Choho“ vitte föl 100.000 példányra. Emellett a japáni sajtó befolyása nagy és napról-napra növekszik. Kulturális haladását az ország jórészt sajtójának köszönheti, mely

1897 óta teljesen szabad. A japáni lapok akármiről írhatnak, csak a császári családot és az alkotmányt nem szabad megtámadniok.

Fejedelmek ócskaságai a vásáron. Londonban most egy zsidó-asszony ütötte föl sátorát, aki csupa olyan ócska holmival kereskedik, amelyeknek egykor királyasszonyok és császárnők voltak a gazdái. Ugy látszik, jövedelmező az üzlet, mert az árak igen magasak. Csak legutóbb is egy amerikai asszony 100 koronát fizetett egy pár harisnyáért, egy pár keztyűért 60 koronát, egy kabátért 1600 koronát, egy üzöért 200 koronát. A házaló asszony legjobb vevője egy éltes nő, akinek egész fűző-gyűjteménye van, a többi közt néhai Erzsébet királyasszonynak és Vilma hollandi királynőnek egy-egy fűzője, két korzet, amelyek azelőtt az orosz cárné tulajdonában voltak stb.

Nyiltér*)

nyilt torok- és gégefőhálnau

fényesen bevált a **Rohitschi** „Styria“-forrás

gargalizáló viznek.

Nagybani raktár Magyarország részére:
Hoffmann Józsefné, Budapest, Bathory-ut. 8. sz.

*) Ezen rovat alatt közléteért nem vállal felelősséget a szerk.

Hirdetések.

2626 szám

1904.

Hirdetmény.

Az 1886. évi XXI. t. c. S. §-a értelmében ezennel közhírré tétetik, hogy a th. bizottságnak folyó évi február hó 27-én tartott közgyűlésében 10. szám alatt hozott határozattal az 1890. évi I. t. c. 153. §-a alapján alkotott szabályrendelet 30 napon át, vagyis folyó évi március hó 15-étől bezárólag április hó 13-áig a városi levéltárban közmeleire ki téve lesz

Pancsova th. város tanácsától, 1904. évi március hó 14-én.

Polgármester hiv. távol:

S z a b o,

főjegyző.

1-1

Kérjen csak
SELLE & KARY-féle

FREDIN

legjobb tisztítószert

minden finom lábbeli számára,

sárga és fekete színben.

Különösen ajánlható **Boxcall,**
Oscarla, Chevreaux- és
Lakkezipék számára.

Bécs, XII/1.

Világhírű a

„REKORD“

festészeti műintézet

a kiválóan sikerült, életnagyságu arcképeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerő-levél a világ minden tájáról.

Elsőrangú képek árai:

Olaj-, akvarel- és pasztel-festésben, fénykép után, 48=63 cm, nagyságban a 20 kor. Legfinomabb kivitelű brom-platin és krétarajz a 5 kor.

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu festményt készítenk mindenkinek teljesen ingyen, ha részünkre 5 rendelést szerez s azokat egyenként vagy egyszerre beküldi.

„Rekord“

festészeti műintézet

BUDAPEST

VII., Rottenbiller-ut. 46.

Gyár: Nyerges-Ujfalu (Esztergom m.)

Sürgőnycim: Eternit Budapest.

Telefon 12-92.

Gyár: Vöcklabruck (F. Ausztria.)

ETERNIT-PALA

Azbeszt-Cement-Pala

Hatschek Lajos Szab.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

12-6

Eternit művek Hatschek Lajos Budapest, VI., Andrásy-ut 33.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsi rakomány. — Kérjen ismertetést.

Pancsovai

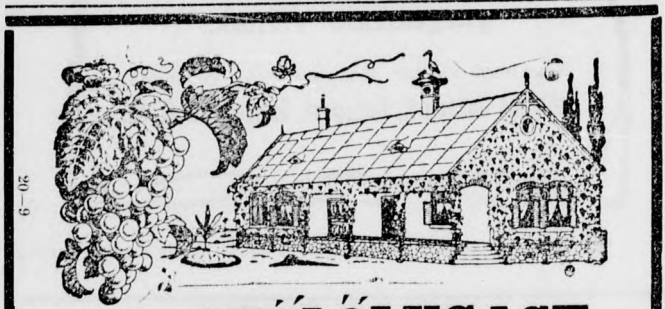
* látképes levelezőlapok *

(legjobb felvetelek)

igen szép egy- és többszínű fotolitografiai kivitelben kaphatók

Wittigschlager C.

könyvkereskedésében, Pancsován.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas. (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkínzóbb muskátály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcélszerűbb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekebb dísz, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetése vonatkozó, színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja. **Cím:**

Érmelléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székélyhid.

A Richter-féle Liniment. Caps. comp.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziaszer, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik kőszvénynél, csúznál és meghútséknél.

Intés. Silányabb utáztatok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” cégjegyzőssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapestben.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Kapamacsija és Bondy áruháza

Pancsova, „Generális”-épület.

Elsőrendű úri- és gyermek-öltönyök.

Hölgyek részére **különlegességek minden időngre!** nagy választékban.

* Mérsékelt árak! *

Minden verseny kizárva, amennyiben mi, mint nagykereskedők, első kezektől vásárolunk készpénzzel, és nem nagy hasznot keresünk, hanem nagy forgalmat. Kérjük ennél fogva a tisztelt vevőközönséget saját érdekében, hogy üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Hogy a t. közönség igényeinek megfelelhessünk,

I-ső rendű szabó-osztályt

rendeltünk be s annak vezetésével

Egry Lajos

szabász urat biztunk meg, a ki az 1896. évi milleniumi kiállításon bronz-éremmel lett kizsati gyakorlata révén szerezte.

tüntette és a ki szakismereteit Budapest, Bécs, és Berlin első üzleteiben folytattott 20 évi szabási gyakorlata révén szerezte.

E téren mint kiváló szakértő alkalmaztuk üzletünkben.

Készítünk:

Dísz-öltönyöket,

angol és francia vadász- és Tennis-öltönyöket,

valamint papi reverendákat és

tiszti-Brecches, lovagló- és sport-bőr kabátokat

sikkes és csinos kivitelben.

Mint nagykereskedők, **bel- és külföldi szöveteket** gyári áron szereztünk be s tartunk raktáron. — Kérjük ennél fogva Pancsova város és vidéke nagyérdemű közönségének szives pártfogását, kiváló tisztelettel

Kapamacsija és Bondy.

Képviselő: **ZIMMER ÉS WEIFERT.**

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége.

Budapest, V. k., Váci-körút 32. sz.

ajánlja a magyar királyi államvasutak gépgyárában készült új szerkezetű gőzcséplőkészleteket, ipari célokra alkalmas Compound lokomobilokat.

MILLENIUM

fűkaszáló-, marokrakó- és kévőkető aratógépeket, valamint egyéb mezőgazdasági eszközöket.

Képviselők: **Singer és Palmer.** Temesváron.

10-3